

Representantforslag 35 S

(2009–2010)

fra stortingsrepresentantene Laila Dāvøy, Hans Olav Syversen og Geir Jørgen Bekkevold

Dokument 8:35 S (2009–2010)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Laila Dāvøy, Hans Olav Syversen og Geir Jørgen Bekkevold om utvidelse av momsrefusjonsordningen for ideelle aktører i helse- og omsorgssektoren

Til Stortinget

Bakgrunn

Fra 1. januar 2004 gjelder en generell merverdiavgiftskompensasjonsordning for kommuner, fylkeskommuner mv., jf. lov 12. desember 2003 nr. 108 om kompensasjon av merverdiavgift for kommuner, fylkeskommuner mv. (kompensasjonsloven). Formålet med den generelle kompensasjonsordningen er å nøytralisere merverdiavgiften slik at den i minst mulig grad påvirker kommunenes valg mellom å produsere avgiftspliktige tjenester selv eller å kjøpe tjenestene fra private. Ordningen er finansiert av kommunene selv ved at de er trukket i de statlige overføringene tilsvarende omfanget av ordningen. For å motvirke konkurransevridninger som kompensasjonsordningen kan medføre er også enkelte private aktører omfattet av ordningen. Dette gjelder private og ideelle virksomheter som produserer helsetjenester, undervisningstjenester eller sosiale tjenester som kommunen eller fylkeskommunen er pålagt ved lov å utføre, jf. kompensasjonsloven § 2 første ledd bokstav c.

Over tid har det vært en rekke tvistesaker mellom på den ene siden staten og på den andre siden norske kommuner og deres samarbeidspartnere om forståelsen av hvilke prosjekter som faller under formålet "private og ideelle virksomheter som produserer helsetjenester, undervisningstjenester eller sosiale tj-

nester som kommunen eller fylkeskommunen er pålagt ved lov å utføre". Staten, representert ved Finansdepartementet, har ment at ideelle aktører som, etter oppdrag fra eller avtale med kommunen, har bygget omsorgsboliger for funksjonshemmede eller eldre pleietrengende og påtar seg det bygningstekniske driftsansvaret for slike boliger, ikke er berettiget til momsrefusjon etter momskompensasjonsloven. Finansdepartementet anser dette som utleie av fast eiendom, som ikke er en lovpålagt oppgave for norske kommuner.

Denne lovforståelsen er ikke åpenbar. Av lov 13. desember 1991 nr. 81 om sosiale tjenester mv. (sosialtjenesteloven), § 3-4 følger det at sosialtjenesten skal medvirke til å skaffe boliger til personer som ikke selv kan ivareta sine interesser på boligmarkedet, herunder boliger med særlig tilpassing og med hjelpe- og vernetiltak for dem som trenger det på grunn av alder, funksjonshemming eller av andre årsaker. Av samme lov, § 2-1, følger det videre at kommunen er ansvarlig for å utføre de oppgaver etter loven som ikke er lagt til et statlig organ.

Det er ingen uenighet om at det er kommunene selv som skal ha retten til å avgjøre hvordan sosialtjenestens medvirkningsansvar for boliger for særlig vanskeligstilte grupper skal følges opp enten gjennom samarbeid med andre (stiftelser o.l.), eller gjennom egne byggeprosjekter. Prinsipielt bør også avgiftsregelverket fungere nøytralt mellom de ulike alternativene, så lenge vedtaksmyndigheten for igangsettelse av prosjektene ligger i kommunene. Siden ordningen finansieres gjennom trekk i kommunerammen, bør også kommunene ha kontrollen over volumet av prosjekter under momsrefusjonsordningen.

For tiden avventes en dom fra Høyesterett om dette sakskomplekset, aktualisert ved et kompensasjonskrav fra Stiftelsen Utleieboliger i Alta, som så langt har vunnet over staten både i Oslo tingrett og i Bor-

gating lagmannsrett. Men det er, eller har vært, uenighet mellom staten og kommunene om samme problemstilling i en rekke andre kommuner i landet, som for eksempel Sandefjord, Stavanger, Fitjar og Møland.

Forslagsstillerne er innforstått med at departementet vil avvente Høyesteretts avgjørelse i den konkrete saken. Men forslagsstillerne mener at det på bakgrunn av de mange konfliktsakene er et sterkt behov for å slå entydig fast fra lovgivers side at prosjektering, bygging og drift av boliger for de grupper som kommunene ved lov har et ansvar for å medvirke til får et godt kvalitativt botilbud, i fremtiden skal ha rett til momskompensasjon. Av hensyn til kommunenes kontroll med omfanget av en ordning som kommunene selv finansierer, bør det stilles konkrete krav til slike prosjekter. Forslagsstillerne mener at følgende krav må være oppfylt for at slike prosjekter skal være berettiget til momskompensasjon:

- Eier av boligene må være en ideell aktør som selv ikke henter ut fortjeneste av prosjektet.
- Kommunen må ha tildelingsrett til boligene.

- Tjenestetilbudet som gis fra kommunens side i boligene, må være en integrert del av kommunens helse- og omsorgspolitiske planer.

Forslagsstillerne mener at dette bør slås fast, enten ved en endring av momskompensasjonslovens virkeområde (§ 2), eller ved at denne tolkningen klargjøres i forskrift til loven, jf. momskompensasjonsloven § 18.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber Regjeringen, gjennom lovforslag eller forskrift, sikre at private, ideelle aktører som bygger og driver boliger for utsatte grupper i boligmarkedet, etter avtale med kommunen, blir omfattet av momskompensasjonsordningen.

10. desember 2009